

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Ольга Лебединська,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти в Луганській області, Луганськ, Україна

Анотація. Задля успішного працевлаштування випускників та розвитку їх підприємницьких навичок на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти Луганської області та України в цілому ефективно функціонують центри розвитку кар'єри. Вони допомагатимуть молоді знайти першу роботу, а також адаптувати знання та вміння до потреб ринку праці. Центри стали помічниками випускників не тільки у пошуку своєї майбутньої роботи, але й сприяють у підготовці до початку кар'єрного шляху. Матеріали даної статті демонструють регіональну діяльність у цьому напрямі, розкривають певні здобутки та деякі проблеми в окремих компонентах.

Ключові слова: професійна освіта, підприємницька діяльність, розвиток кар'єри, адаптація, ринок праці.

FEATURES OF THE CONSULTING ORGANIZATION IN VOCATIONAL (VOCATION-TECHNICAL) EDUCATION INSTITUTIONS

Olga Lebedynska,

methodologist of the Educational and Methodological Center of vocational and technical education in Luhansk region, Luhansk, Ukraine

Abstract. In order to successfully employ graduates and develop their entrepreneurial skills, career development centers are effectively functioning on the basis of professional (vocational and technical) education institutions of Luhansk Oblast and Ukraine as a whole. They will help young people find their first job, as well as adapt their knowledge and skills to the needs of the labor market. The centers have become assistants to graduates not only in finding their future job, but also help them prepare for the start of their career path. The materials of this article demonstrate regional activity in this direction, reveal certain achievements and some problems in individual components.

Keywords: professional education, entrepreneurial activity, career development, adaptation, labor market.

З початку вторгнення росії на територію Луганської області мережа закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) зазнала змін. Так, станом на 01 вересня 2022 року розпочали свою діяльність 10 закладів освіти, які було переміщено до територій, підконтрольних державній владі. На сьогоднішні заклади П(ПТ)О Луганської області продовжують свою освітянську місію на базі інших закладів П(ПТ)О у містах Хмельницької, Дніпропетровської, Черкаської, Криворізької та Полтавської областей. Зазнали змін не тільки географічне розташування закладів освіти,

але й кадровий склад та учнівський контингент. Також на початок нового навчального року змінилася й чисельність центрів розвитку кар'єри (далі – Центри), які ефективно функціонували на базі закладів П(ПТ)О Луганської області. Так, з 6 Центрів, започаткованих у 2021 році, залишилося лише чотири: на базі Вищого професійного училища №94; ДПТНЗ «Привільський професійний ліцей»; Золотівський професійний ліцей; ДНЗ «Северодонецьке вище професійне училище». Переміщені Центри охопили своєю діяльністю не тільки власний учнівський контингент, але й здобувачів освіти усієї мережі.

Головними напрямками діяльності Центрів залишились:

1. Косультатійна робота зі здобувачами освіти (індивідуальні та групові консультації, бесіди, тренінги і практичні семінари, тестування та опитування) (Єршова, 2017). Усі ці форми роботи продовжують якісно реалізовуватись, але в онлайн формі.

2. За напрямом інформаційної діяльності Центрів робота включає контентне наповнення вебсайтів центрів розвитку кар'єри, презентація інформаційних матеріалів (буклетів, відеороликів, смарт розробок тощо). Сучасні технічні інформаційно-комунікаційні засоби дозволяють не тільки реалізувати інформаційну функцію, але й представити її з іншої сторони, зацікавити слухачів, привернути до себе їх увагу і тим самим отримати якісні результати.

3. Стосовно співпраці із роботодавцями, то робота за цим напрямом зазнала значних проблем з часу переміщення Центрів. Адже на новому місці освітяни повинні були шукати нові контакти, нових соціальних партнерів. Із роботодавцями з власної області зв'язок було майже повністю розірвано, бо більшість підприємств припинили або призупинили свою діяльність, також перемістились до інших територій, а деякі не схотіли продовжувати партнерські відносини та надавати закладам освіти посильну допомогу.

Таким чином, заклади освіти та Центри на їх базі й зараз знаходяться в активному пошуку нових ділових та соціальних партнерств. Але за цей рік вони вже змогли налагодити співпрацю із місцевими адміністраціями, центрами зайнятості та окремими підприємствами. Так, Золотівський професійний ліцей, що обуло переміщено до міста Павлоград Дніпропетровської області, знайшли підтримку підприємства ДТЕК Павлоградвугілля та отримали активний зворотній зв'язок. Здобувачі освіти, що навчаються за професією «Слюсар підземній. Електрозварник ручного зварювання» отримали змогу проходити виробничу практику на базі шахти Героїв Космосу м. Павлограда з подальших працевлаштуванням випускників.

Підприємства громадського харчування м. Кременчука Полтавської області залюбки прийняли здобувачів освіти Вищого професійного училища №92 м. Северодонецька, які навчаються за професіями «Кухар. Кондитер», «Офіціант».

4. За напрямом партнерство з бізнесом реалізуються наступні заходи: обмін досвідом; модульне навчання здобувачів освіти (за окремими освітніми

компонентами); спільні міні-проекти (наприклад, онлайн марафон професій або відкриті захисти дипломних робіт).

У 2022 році Центри на базі закладів П(ПТ)О продовжили інформування молоді про здобуття робітничих професій, перспектив навчання у закладах П(ПТ)О та можливості працевлаштування за професією.

Центри продовжили виконання основних задач: реалізація державної політики щодо зміцнення державно-приватного партнерства у сфері П(ПТ)О; взаємозв'язку з ринком праці через популяризацію П(ПТ)О серед учнівської молоді та незайнятого дорослого населення; аналіз ринку праці та можливостей, які він пропонує сучасному молодому робітнику для успішного працевлаштування; вивчення динаміки попиту і пропозиції на робітничі професії (Базиль, 2018).

Діяльність Центрів спрямована на розвиток підприємницьких навичок здобувачів освіти шляхом залучення їх до практичної реалізації бізнес-проектів та втілення особистих бізнес-ідей, в тому числі спільно із суб'єктами середнього та малого підприємництва (за можливості). Це сприяє посиленню практичної спрямованості освітнього процесу та залученню потенційних працедавців до участі в ньому; підвищенню ділової та підприємницької активності здобувачів освіти; залученню стейкхолдерів до організації та проведення тренінгів, семінарів, конкурсів, бізнес-уроків; неформальному навчанню, в подальшому формуванню бази навчальних практик різної спрямованості для різноманітних сфер діяльності (Гриценко, 2018). Незважаючи на складну ситуацію організації взаємозв'язків у поточному році й повний перехід на дистанційну форму організації освітнього процесу, Центри продовжили кар'єрне консультування та розвиток підприємницьких навичок здобувачів професійної освіти в онлайн режимі.

Методистами НМЦ ПТО у Луганській області надавалась інформаційно-консультативна допомога та підтримка з питань перспективного планування діяльності Центрів, сприяння залученню та розширенню зв'язків із стейкхолдерами (роботодавцями та місцевою владою й бізнесом), в організації та проведенні різноманітних тематичних заходів тощо.

У 2022 році проводили численні тематичні заходи за запитами та відповідно до річних планів роботи. Звісно, число тематичних івентів від Центрів у минулому році значно скоротилося, але задля успішного працевлаштування випускників та розвитку їх підприємницьких навичок закладами П(ПТ)О було проведено 45 інформаційних онлайн заходів: проблемних презентаційних вебінарів, мініконференцій, тренінгів, занять-уроків, годин спілкування, інтерактивних оглядів, до яких залучили понад 700 слухачів та різних зацікавлених осіб.

Серед найбільш цікавих заходів минулого року були: заняття з техніки пошуку роботи «Підготовка професійного резюме»; тренінги з ефективного пошуку роботи; години спілкування зі здобувачами освіти «Стратегія

пошуку роботи»; діагностика–опитування «Я і моя професія» (залучено понад 70 осіб); онлайн вправи «Життєві навички» з питань розвитку підприємницької діяльності; інтерактивні заняття «Мій професійний портрет»; віртуальні заняття «Кар’єра в житті людини»; інформаційні години «Ринок вакансій», «Пошук потрібної вакансії», «Медіація»; практичні заняття з випускниками «Як поводитися на співбесіді при працевлаштуванні», «Поради щодо адаптації молодого фахівця на першому робочому місці»; вебінар-тренінг «Створення відеореzюме»; інтерактиви «Як знаходити та поширювати інформацію про актуальні вакансії»; курс лекцій «Основи підприємницької діяльності» за участю місцевих центрів зайнятості тощо.

Гарних відгуків здобув обласний консультаційний захід для учнівської молоді «Я це зможу!», який було реалізовано у червні 2022 року за ініціативи НМЦ ПТО у Луганській області та регіональних центрів. Метою заходу стала презентація здобувачам освіти випускних груп закладів П(ПТ)О реалій працевлаштування в умовах воєнному стану. Організатори навчили слухачів аналізувати потреби ринку праці, представити корисні матеріали щодо пошуку вакантних місць, їх ефективного відбору, адаптації на новому робочому місці. До заходу долучились представники роботодавців, що розповіли про сучасні вимоги до молодих фахівців.

Перспективними напрямками роботи Центрив у 2023 році визначені: вивчення динаміки попиту на відповідні професії та формування рекомендацій для керівників закладів П(ПТ)О; співпраця з підприємствами та організаціями з метою отримання допомоги з питань працевлаштування та проходження виробничої практики; оцінка якості підготовки здобувачів освіти з окремих робітничих професій; максимальна комунікація та залучення молоді; ефективна профорієнтація; планування кар’єри і працевлаштування; кар’єрне консультування.

Список посилань

Базиль, Л. О. (2018). *Концепція функціонування центрив професійної кар’єри у закладах освіти*, II Всеукраїнський науково-методичний семінар «Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій». Суми: Вінниченко М. Д.

Гриценко, І. А. (2018). Формування психологічної готовності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до вибору й реалізації професійної кар’єри. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка (зб. наук. праць)*, 15, 81-87.

Єршова, Л. М. (2017). Макроекономічні фактори впливу на розвиток професійної кар’єри учнів ПТНЗ. *Науковий вісник ПТТО. Професійна освіта*, 13, 22-29.